

מסורת הש"ס

נַשְׁחֲמָה (א' לעיל ט, ב) [נ"ל חמא], א' [נעיל ט, וז"ק], ד' [עין חס' לעיל ל: ד"ה החלדן], ח' [נעיל ט, ו] [עין ברי"ק וברא"ש ובמשנה שבמשניות דלא גרסי ואח"כ במתניתין ועין ברא"א, ו] [נעיל ל:], ח' לקמן מב, ט) [פסחים ד, ו], י' [פילה ד,].

תורה אור השלם

- ותתתם אתה אל אלקינו הבדן והוציא אתה אל מחוץ למחנה וישחט אתה לפניו: במדבר יט ג

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה אל וכו' בריש זכחים חטאת ששחט' על מי כ"ל ומיתא אחת נמחק:

מוסף רש"י

נפלה סבין והגביהה. כען שפס סבין ויזכך והמחיל לשחוט ותכן כסמנין וקודס ששלים השמיטה נפלה סבין מידו (הפרדס עמ' קלה). אם שהה כדי ביקור. והוא שיעור שהיה (לעיל ט). שהה במיעוט סימנים מהו תיקון. וכל תיקון דלסטורא לחומרא, פי' אחר מלא שיעור שיש בין חזי לרעו קרא מיעוט סימנים, אם שהה בין שמיטת חזי לסמנים או חזי הסמנים עד שזיעה לזנון, הרי ט' לך דין שהיטה בלחמו מלא שיעור כמו דין שהיה גמורה (הפרדס טו). כדי ביקורו של חכם. לבדוק הסבין, שהטעם צריך להראות הסבין לחסד העיר מפני כבוד החכם אע"ג שהטעם בין בהלכות בדיקה (לעיל ט). נתת דברך לשיעורין. פעמים שהחכם רחוק ממצבה פעמים שהא קרוב (טו). מבח חכם. שהשחוט תמכה עניר ממנו, ואין מוספל עניר ממנו, כלומר לא תליי השיעור אלף כשהיית בדיקת סבין לחודיה (טו). או שהחליד את הסבין. מחלוקה זו המצוה בחורין (טו). תחת השני. ששחט ככר את ההלשון (לעיל ד:).

שיטה מקובצת

אן אבל וישא דנתכוון אף לאחור: **ב**ן ורישא לר' נתן טעמא משום דכתבי: **ג**ן דקס"ד דאפי' הפסיק: **ד**ן מותיב ובמיעוט קמא אי דגרגרת עד תיבת ימתין עד שימות נרשם עליו. וגי' שבס"י לא נמצא: **ה**ן שקבב וכן הוא בדבריו הימים גבי משמרות כהונה חס"ד:

נשחטת בהמה אחרת עמה.

נשחטת חולין בלא כוונה בהמה כשרה ופרה פסולה ואע"ג דשלא בזוונה לא מסח דעתיה ולא מיקרי מתעסק במלאכה אחרת הואיל ושחיתתו כשרה מיפסל משום ושחט

לרצנן פרה כשרה. דהא שחיתת בהמת חולין לאו שחיטה היא ומשום מלאכה ליכא למיפסל דשלא במתכוין לא מיקרי עוסק במלאכה אחרת דטעמא דמלאכה אחרת משום דמסח דעתיה מפרה הוא והיכא דלא איכוין למלאכה אחרת ליכא היסח הדעת והכי אמרינן לקמן נחתכה דלעת עמה דברי הכל כשרה: **פשיטא.** אכתי לא שמעינן דכל העוסקים בצרה פוסלין אותה במלאכה: **נשחטת בהמה אחרת לר' נתן אינטריא לא.** דכיון דמלאכה לא מיקריא שלא בזוונה כדאמרינן לקמן נחתכה דלעת עמה דברי הכל כשרה משום שחיתת חזירתה נמי אע"ג דשחיטה שלא בזוונה שמה שחיטה הוה אמינא לא תפסול דושחט אותה משמע ולא אותה וחזירתה והיכי דמי כגון ששחט שתי פרות אדומות צדה דלד: **קמ"ל.** דחולין נמי משמע אבל רישא דנתכוין לילאחרת לא אינטריא דנהי נמי לדאותה וחזירתה משמע שתי פרות אדומות מיהו כיון היסח הדעת דלא גרעה ממחית דלעת: **חסך דלעת עמה דברי הכל פסולה.** דהא מלאכה היא: **נחתכה דלעת עמה דברי הכל כשרה.** דשלא בזוונה לא מיקרי עוסק במלאכה ורישא לרבי נתן טעמא לידכתבי ושחט אותה ולא חזירתה עמה ושלא בזוונה נמי שמה שחיטה: **מתני' נפלה סבין והגביהה.** ושהה בהגבהה זו: **כליו.** בגדיו: או שהשחין את **הסבין.** קודס שחיטה: **ועף.** נתייגע וכשהמחיל לשחוט לא היה צו כח ופסק שחיתתו וצא חזירו ושחט: **כדי ביקור.** מפרש בגמרא: **גמ' מאי כדי שחיטה אמר רב כדי שחיטת בהמה אחרת.** ולא תימא כדי שיגמור שחיתתו ותו לא: **בהמה נכבהה ועוף לעוף.** כדי שחיתת בהמה אחרת משערין לשהיית שחיתת עוף אחר משערין לשהיית שחיתת עוף: או דילמא **אפילו צדי** שחיתת בהמה משערין לשהיית שחיתת העוף דהיינו קולא: **אמר לנו לא הוה בדיחנא צנציני דאשייליא.**

לא היתה דעתי גסה בדודי רבי חייא

כשלמדתי הלכה זו ולא היה בצבר

פנים עמי שאשאלנו דבר זה. רב צר אחוה וצר אחתיה דרבי חייא הוה^(י): **אף בהמה לעוף.** קולא היא שנתנו לעוף שיעור שחיתת בהמה לשהייתו: **לשיעורין.** פעמים שהיא רחוקה ופעמים קרובה: **עומדת.** כאן ומחוסרת הטלה לאחר: **איכא.** בין רבי חנינא לרבי יוחנן רבי יוחנן משער בשחיטה לחודה ורבי חנינא צעי הטלה ושחיטה: **דקה לדקה.** לשהיית בהמה דקה משערין צדי שחיתת בהמה דקה לכוחה. ואף על גב דרב ורבי יוחנן הלכה כרבי יוחנן^(י) כיון דקיס ליה רבי יוסי צר רבי חנינא בשחיטה דרב דאמר דקה לדקה וגסה לגסה ממילא שמעינן ועוף לעוף ועבדינן לחומרא: **בסבין רעס.** שאין חידודה חותך יפה: **אפילו כל היום כולו.** מאריך ושוהה בשחיטה אחת: **כשרה.** הואיל וכל שעה הוא מוליך ומציא ולא הפסיק בשחיתתו: **שהיום מהו שיטערפו.** הפסיק צ' ושלא פעמים בשחיטה אחת ושהה צין שלשמן כדי שיעור שלס: **מידיה.** השוחט בסבין רעה אלמא לא מנטרפי דקא ס"ד גואפילו הפסיק קאמר אלף שלא שהה צפעס אחת כשיעור: **הסס בדלא שהה.** כלל: **צמיעוט סימנים.** שחט הרצו ושהה צמיעוט האחרון וגמר שחיתתו: **מהו.** מי אמרינן כיון דעבד ליה רוצא אתכשר או דלמא כיון דהדר וגמרה כולה חדא שחיטה היא: **סיקו.** ולחומרא. לזבמיעוט קמא אי דגרגרת לאו מדי עבד ולא שהייה היא ואי דוושט דנקובתו צמסאה מיטרפא ממנה נפשך דהא כיון דשהה אזל ליה מעשה קמא והוה ליה נקב בעלמא דהשוחט רוב סימניו והשליך מידו והעוף שוהה למות אסור לחזור ולחתוך המיעוט בתורת שחיטה דמוטב שיכה על הזואר צבסין או ימתין עד שימות: **כדי ביקור חסם.** בדיקה סבין: **לשיעורין.** פעמים דחסם רחוק ופעמים קרוב: **טצה חסם.** שזה השוחט חסם הוא: **מתני' ופסק את הגרגרת.** היינו עיקור וצבהמה קאי: **חסם השני.** צין הסמין לצואר: **ופסקו.** מלמטה למעלה: **וישיצצו.** שם חסם וכן הוא בדברי הימים א' גבי משמרות:

השוחט פרק שני חולין

לב.

נשחמיה בהמה אחרת עמה לרבנן פרה כשרה. ואס תאמר ואותה ולא אותה וחזירתה לרבנן למא לי אי לשוחט בהמה אחרת עמה תיפוק ליה מטעם מלאכה כמו חסך דלעת עמה ויש לומר דאינטריך לשוחט שתי פרות ונתכוין לשחוט דמשום מלאכה אחרת לא מפסלו כיון דשתייהן לשם פרה: **אב"ר פרה דחולין אימא לא קמ"ל.** וא"ת דאמר בריש זכחים (דף ו.) ^(א) שחט אחת על מי שמחוייב חטאת פסולה על מי שמחוייב עולה כשרה דכתבי וכפר עליו ולא על חזירו חזירו דומיא דידיה שמחוייב חטאת כמותו והכא נמי נימא אותה ולא אותה וחזירתה דומיא דידה ויש לומר דהתם וכפר עליו משמע עליו מכפר ולא על חזירו מכפר עליו המחוייב חטאת כזה דשייכא ציה כפרה זו:

וישמואל אמר אף בהמה לעוף. ר"ח פסק כשמואל ורבי יוחנן דאמרי בהמה לעוף וצקונטרס פסק לחומרא כרז דאמר עוף לעוף דקיימי אמוראי דמערכא כוומיה דאמרי דקה לדקה וגסה לגסה וכ"ש עוף לעוף דיותר חלוק עוף מצבהה ממנה שחלוקין דקה מגסה וגס צה"ג פסק גסה לגסה ודקה לדקה ועוף לעוף: **כדי ביקור טבח חכם.** ובסבין הראוייה לאותה בהמה חזן גסה גסה לצואר: **בהמה נכבהה ורבינא רעס טרפות בבמהה פסוקת הגרגרת.** וא"ת

נהי דנצלה הויא מ"מ לא פקע מינה איסור טרפות ומיזי אף משום טרפות כדמשמע צשמעמין דמסוכנת (לקמן ו.). והא דאמר צפרק חטאת העוף (וצחים דף סט:) ילא עוף טמא שאין צמינו טרפה לא משום דלא שייכא ציה שחיטה ואפילו נשחטה הויא נצלה ופקע מינה איסור טרפה כי אחא איסור נצלה אלף פירוש שאין צמינו טרפה היינו טרפה לחודיה דאף כי נשחט לני אף משום נצלה וי"ל דכי פריך דאי איתא דלא מהניא ציה שחיטה והויא ליה נצלה לא הוה ליה למימני אלז טרפות אלף הוה ליה למימני ואלז נצלות שהוה עיקר האיסור ואס תאמר דנקט איסור טרפה לאשמועינן שאס חסך חזית צצר מחיים דלקי אף משום טרפה ויש לומר דמתניתין דאלז טרפות משמע על לאמר שחיטה מדקמני סיפא כל שאין כמוה חיה ולא קמני כל שאין חיה: **וילתשוב**

ורמיניה^(י) אלו טרפות בבמהה נקובת

הוא הכא דנפסלה **נשחטת בהמה אחרת עמה לרבנן פרה כשרה.** ואס תאמר ואותה ולא אותה וחזירתה לרבנן למא לי אי לשוחט בהמה אחרת עמה תיפוק ליה מטעם מלאכה כמו חסך דלעת עמה ויש לומר דאינטריך לשוחט שתי פרות ונתכוין לשחוט דמשום מלאכה אחרת לא מפסלו כיון דשתייהן לשם פרה: **אב"ר פרה דחולין אימא לא קמ"ל.** וא"ת דאמר בריש זכחים (דף ו.) ^(א) שחט אחת על מי שמחוייב חטאת פסולה על מי שמחוייב עולה כשרה דכתבי וכפר עליו ולא על חזירו חזירו דומיא דידיה שמחוייב חטאת כמותו והכא נמי נימא אותה ולא אותה וחזירתה דומיא דידה ויש לומר דהתם וכפר עליו משמע עליו מכפר ולא על חזירו מכפר עליו המחוייב חטאת כזה דשייכא ציה כפרה זו:

גמ'

עין משפט ור מוצה

ס או מ"י פ"ד מהל' פרה אדומה הל"ח ועין צ"ח:

ס ב מ"י שם הל"ח:
ס ג מ"י שם הל"ח:
ס ד ה ו מ"י פ"ג מהל' שחיטה הל' צ ג ועין צ"ח:
ס ז סמג סמג עשין סג טו"ע:
י ו"ד ס' כג ס"ב:
ע ז מ"י שם פ"א הל"ז סמג שם טו"ע:
י ו"ד סימן יח סעי' ו:

ח ע"ח מ"י שם פ"ג הל"ד ועין צהשנות וצ"ח:
ז וצ"ח סמג שם טו"ע:
י ו"ד ס' כג סעי' ג:
ע ב ט מ"י שם טו"ע:
ז שם סעי' ד וסיף ו צהג"ה:

ע י מ"י פ"ג מהל' שחיטה הל"ח ופ"א מהל' אצות הטומאות הל"ב טו"ד סימן ס:

רבינו גרשום

בעינן לשחיטת [חולין] כוונה [לשחיטת חולין] בהמה פסולה ופרה כשרה דלא חשיבא מלאכה (דידתי): נתתך דלעת עמה דברי הכל כשרה אפי' לר' נתן דפוסל פרה בשחיטת בהמה דחולין כששוחטה בלא כוונה דדיא בת מינה וכיון דחשובה שחיטה דבהמה [שחיטה] כשרה לדבריו פסולה הפרה אבל נחתכה דלעת בלא כוונה אפי' לר' נתן דפוסל בשחיטת בהמה מכשיר בחתיכת דלעת בלא כוונה דאין חשובה (על [ולברין] הכל מלאכה: נפלו בליים והבדילו כי כלומר שפליה מעפרתו ממנו: או דלמא אף בהמה לעוף כלומר דהבדילו כי כלומר שפליה כחביבי זהו ר' חייא. עומדת להטיל איכא בינייהו כלומר ר' יוחנן דאמר אפי' בהמה לעוף שנפלה לארץ ואין לעשות לה אלא לשחוט והוה שיעור קטן, ור' חנינא אמר כדי שיביא בהמה אחרת אלא שהתא עומדת לשם וישתא שיעור להפילה ולשחטה וזהו שיעור גרול. כדי שירצינה ויגביהנה וישחוט שיעור כדי שחטת בהמה נקובת (שחיטתה) שחיטת אחרת. ותפשוט ליה מדידיה כלומר דהוא עצמו א' השוחט בסבין רעה דרמי כשהיות: שהה במיעוט סימנין מהו כלומר עדיין לא שחט אלא מיעוט סימנין ושהה מהו מי אמרינן כיון דעדיין לא שחט הרוב לא חשיבא התחלת שחיטה וכשרה או דילמא כיון דשהה בשחיטה פסולה: כדי ביקור טבח חכם כלומר הסבין: ורמינהו אלו טרפות בבמהה נקובת הושטת ופסוקת הגרגרת והא הכא דנפסלה